

Mădălina Dinu
Teona Elena Rădulescu
Tudor-Vlad Rădulescu

Culegere de teste-grilă

pentru admiterea în magistratură și avocatură

cu explicații ale variantelor de răspuns

1 DREPT CIVIL • DREPT PROCESUAL CIVIL

- *Admitere INM • Admitere în magistratură • Primire în profesie – avocat stagiar*
- *Primire în profesie – avocat definitiv*

Ediția a 3-a, revizuită și adăugită

3.3. Nulitatea actului juridic civil

| 65. Răspuns: A, B (*admitere INM și în magistratură, 2014*)

După criteriul modului de valorificare a nulității, nulitatea actului juridic civil se clasifică în nulitate judiciară și nulitate amiabilă. Nulitatea judiciară este cea declarată de organul de jurisdicție competent, în timp ce nulitatea amiabilă este aceea cu privire la care părțile s-au înțeles fie să o constate, fie să o declare, dacă legea nu interzice expres acest lucru [art. 1246 alin. (3) C.civ.]. Prin urmare, varianta de răspuns de la litera A este corectă, nulitatea contractului putând fi constatată sau declarată prin acordul părților, dacă prin lege nu se prevede altfel.

Nulitatea relativă poate fi invocată pe cale de acțiune numai în termenul de prescripție stabilit de lege [art. 1249 alin. (2) teza I C.civ.], iar pe cale de excepție (apărare) oricând, chiar și după împlinirea termenului de prescripție a dreptului la acțiunea în anulare, de către partea căreia i se cere executarea contractului (a se vedea și *Fișe 2019*, p. 144) [art. 1249 alin. (2) teza a II-a C.civ.]. În consecință, varianta de răspuns de la litera B este corectă.

Confirmarea nulității relative, care produce efecte retroactive, nu trebuie confundată cu refacerea contractului nul. Aceasta presupune încheierea din nou a contractului nul cu respectarea tuturor condițiilor prevăzute de lege la data refacerii, contractul refăcut producând efecte numai pentru viitor, nu și pentru trecut (art. 1259 C.civ.). Deci, varianta de răspuns de la litera C este greșită.

| 66. Răspuns: A, B (*admitere în magistratură, august 2013*)

Regimul juridic al nulității absolute este guvernat de următoarele reguli (art. 1247 C.civ.): (1) nulitatea poate fi invocată de orice persoană interesată, iar instanța este obligată să o invoce din oficiu; (2) nulitatea poate fi invocată oricând (deci este, în principiu, imprescriptibilă) și (3) nulitatea absolută nu este susceptibilă de confirmare decât în cazurile expres prevăzute de lege. În plus, cazurile de nulitate absolută (de altfel, și cele de nulitate relativă) sunt exclusiv legale, în sensul că părțile nu pot, prin voința lor, să instituie sau să suprimă cauze de nulitate absolută [art. 1246 alin. (4) C.civ.], prin urmare, varianta de răspuns de la litera C este greșită. Variantele de la literele A și B sunt, în consecință, răspunsurile corecte la această grilă.

| 67. Răspuns: A, B (*primire în profesie – avocat definitiv, aprilie 2022*)

Nulitatea absolută poate fi constatată prin acordul părților, dacă prin lege nu se prevede altfel, după cum se arată în art. 1246 alin. (3) C.civ., astfel că varianta de răspuns de la litera A este corectă, la fel ca și varianta de răspuns de la litera B, dacă avem în vedere dispozițiile art. 1247 alin. (3) C.civ.

În fine, prin raportare la textul art. 1247 alin. (2) C.civ., care prevede că nulitatea absolută poate fi invocată de orice persoană interesată, pe cale de acțiune sau de excepție, putem concluziona că varianta de răspuns de la litera C este falsă.

| 68. Răspuns: B (*primire în profesie – avocat stagiar, 2012*)

Odată cu intrarea în vigoare a actualului Cod civil, nulitatea a primit o reglementare expresă, un regim juridic bine conturat. Astfel, a fost instituită o prezumție de nulitate relativă, potrivit căreia, în cazurile în care natura nulității (absolută sau relativă) nu este determinată ori nu reiese în chip neîndoielnic din lege, contractul este anulabil, deci lovit de nulitate relativă (art. 1252 C.civ.). Din acest motiv, varianta de răspuns de la litera C este greșită.

În același timp, pe lângă clasificarea clasică în nulități absolute și nulități relative, legiuitorul a consacrat și distincția dintre nulități amiabile și nulități judiciare, art. 1246 alin. (2) C.civ. prevăzând că, dacă prin lege nu se prevede altfel, nulitatea contractului poate fi constatată prin acordul părților (așadar, varianta de răspuns de la litera B este corectă).

În fine, art. 1246 alin. (4) teza I C.civ. consfințește caracterul legal al tuturor cauzelor de nulitate, interzicând părților să instituie ori să suprimă, prin acordul lor, cauzele de nulitate. Astfel, varianta de răspuns de la litera A este, la rândul ei, greșită.

| 69. Răspuns: B, C (*primire în profesie – avocat stagiar, 2017*)

Nulitatea relativă poate fi invocată numai de cel al cărui interes este ocrotit prin dispoziția legală încălcată, conform art. 1248 alin. (2) C.civ., iar potrivit alin. (3) al aceluiași articol, *nulitatea relativă nu poate fi invocată din oficiu de instanța de judecată*. Drept urmare, varianta de răspuns de la litera A este greșită.

Varianta de răspuns de la litera B este corectă, conform art. 1248 alin. (4) coroborat cu art. 1262 alin. (1) C.civ., confirmarea putând fi făcută de cel care are dreptul de a cere nulitatea relativă a actului.

În cele din urmă, și varianta de răspuns de la litera C este corectă. Nulitatea relativă poate fi invocată pe cale de acțiune numai în termenul de prescripție stabilit de lege, de regulă, în termenul general de prescripție de 3 ani de la momentul nașterii dreptului la acțiune [art. 1249 alin. (2) teza I C.civ.]. De asemenea, partea căreia i se cere executarea actului juridic poate opune oricând nulitatea relativă a actului, chiar și după împlinirea termenului de prescripție a dreptului la acțiunea în anulare [art. 1249 alin. (2) teza a II-a C.civ.]. Așadar, regula este imprescriptibilitatea nulității relative invocate pe cale de excepție. Dispozițiile art. 1223 alin. (2) C.civ. stabilesc o excepție de la regula amintită mai sus, și anume: invocarea nulității relative pentru leziune pe cale de excepție este supusă prescripției extinctive în aceleași condiții ca și invocarea nulității relative pe cale de acțiune.

| 70. Răspuns: C (primire în profesie – avocat definitiv, 2014)

Cea mai importantă clasificare a nulității este cea în funcție de natura interesului ocrotit la momentul încheierii actului juridic civil, în nulitate relativă și nulitate absolută. Diferența dintre cele două forme ale nulității este dată de regimul juridic aplicabil, adică de regulile aplicabile nulității relative și nulității absolute. Din punctul de vedere al efectelor, indiferent că vorbim despre un act afectat de un motiv de nulitate absolută sau relativă, nu există nicio diferență: în ambele cazuri, se va pune problema retroactivității nulității, a repunerii părților în situația anterioară și a anulării actului subsecvent, ca urmare a anulării actului inițial. Prin urmare, varianta de răspuns de la litera B este greșită.

În general, legiuitorul este cel care indică felul nulității, prin utilizarea unei terminologii specifice: termenul *anulabil* desemnează nulitatea relativă, în timp ce termenul *nul* desemnează nulitatea absolută. Dacă însă din textul de lege care instituie nulitatea nu rezultă felul acesteia ori dacă dispoziția legală stabilește doar condiția de validitate pentru încheierea actului juridic, fără a indica și sancțiunea incidentă, stabilirea felului nulității se face în raport de natura interesului ocrotit prin edictarea normei juridice care a fost nesocotită la încheierea actului juridic. În fine, în cazurile în care natura nulității nu este determinată ori nu reiese în chip neîndoielnic din lege, actul este prezumat a fi anulabil (art. 1252 C.civ.) (*Fișe 2019*, p. 128-129). Așadar, varianta de răspuns de la litera C este corectă.

Pe lângă clasificarea în relativă și absolută, nulitatea mai poate fi împărțită, după criteriul modului de valorificare, în judiciară și amiabilă. Aceasta din urmă este nulitatea cu privire la care părțile se înțeleg și lipsesc de efecte actul juridic prin voința lor, fără a se mai adresa organului de jurisdicție [art. 1246 alin. (3) C.civ.], în timp ce nulitatea judiciară este cea constatată sau declarată numai pe cale judiciară. În consecință, varianta de răspuns de la litera A este greșită, nulitatea putând fi declarată sau constatată și prin acordul părților.

| 71. Răspuns: A (admitere INM, 2013)

Regimul juridic al nulității relative este guvernat de următoarele reguli, prevăzute de art. 1248 C.civ.: (1) poate fi invocată doar de cel al cărui interes a fost nesocotit în momentul încheierii actului juridic civil; (2) acțiunea în anularea unui act juridic civil este prescriptibilă, ca regulă, în termen de 3 ani, pe când invocarea nulității relative pe cale de excepție este, ca regulă, imprescriptibilă; (3) nulitatea relativă poate fi acoperită prin confirmare. Prin urmare, varianta de răspuns de la litera A este corectă.

Nulitatea relativă poate fi confirmată, indiferent de cauza de nulitate, astfel încât validarea contractului este posibilă și în cazul violenței – viciu de consimțământ, motiv pentru care varianta de răspuns de la litera C este greșită.

Cât privește diferența dintre nulitatea relativă și cea absolută, aceasta constă în regimul juridic aplicabil. Prin urmare, între nulitatea relativă și cea absolută nu există diferențe nici din punctul de vedere al efectelor produse, după cum nu există deosebire nici din punctul de vedere al posibilității părților de a o declara, acestea putând să declare atât nulitatea relativă, cât și pe cea absolută, prin acordul lor de voință. Nulitatea amiabilă poate privi deci atât un act lovit de nulitate relativă, cât și un act lovit de nulitate absolută. În consecință, varianta de răspuns de la litera B este greșită.

Cu referire la varianta de răspuns de la litera B, Comisia de soluționare a contestațiilor a reținut că *Distincția făcută de contestator contravine intenției legiuitorului la momentul edictării art. 1246 alin. (3) C.civ., text care nu are în vedere o soluție diferită în raport de natura nulității. Atât în cazul nulității absolute, cât și în cazul nulității relative, consecința înțelegerii părților este aceeași, respectiv lipsirea actului de efecte juridice, prin constatarea sau declararea nulității, fiind irelevantă raportarea la tipul de nulitate incident din perspectiva argumentelor contestatorului.*

| 72. Răspuns: A, B (admitere în magistratură, mai 2018)

Contractul de tranzacție este acel contract prin care părțile previn sau sting un litigiu prin concesiile sau renunțări reciproce la drepturi ori prin transferul unor drepturi de la o parte la cealaltă [art. 2267 alin. (1) C.civ.]. În principiu, nu se poate tranzacționa decât cu privire la contracte valabile încheiate; cu privire la acte nule absolut, nu se poate tranzacționa, cu excepția situației în care părțile tranzacționează expres asupra nulității, astfel cum prevede art. 2274 alin. (1) C.civ. Varianta de răspuns de la litera A este, deci, corectă.

Donația este un contract esențialmente irevocabil. Irevocabilitatea donației este mai mult decât un simplu efect al contractului, ea este o condiție de valabilitate a acestui contract (irevocabilitate de gradul II). Din acest motiv, potrivit art. 1015 alin. (1) C.civ., este interzisă inserarea în contractul de donație a oricărei clauze ce ar aduce atingere intenției de a gratifica, respectiv care ar permite donatorului să revoce donația prin voința sa. Inserarea unei astfel de clauze are ca efect nulitatea absolută a întregului contract, și nu doar a clauzei respective [art. 1015 alin. (2) C.civ.]. O astfel de clauză este și cea prevăzută la varianta de răspuns de la litera C, respectiv cea prin care donatorul și-a rezervat dreptul de a dispune de toate bunurile donate, care va atrage nulitatea absolută a întregului contract de donație. În consecință, varianta de răspuns de la litera C este greșită.

Dacă însă părțile au încheiat un contract de donație afectat de o condiție a cărei realizare depinde exclusiv de voința donatarului, principiul irevocabilității donațiilor, astfel cum a fost explicat mai sus, nu este afectat, un astfel de act juridic producând efecte, varianta de răspuns de la litera B fiind, astfel, corectă.

| 73. Răspuns: B (primire în profesie – avocat stagiar, 2014)

Nulitatea actului juridic civil produce trei efecte, indiferent dacă nulitatea este relativă sau absolută. Este vorba despre retroactivitatea efectelor nulității, repunerea părților în situația anterioară și anularea actelor subsecvente, ca urmare a anulării actului inițial.

Retroactivitatea nulității presupune că actul va fi desființat pentru trecut, nu numai pentru viitor, efectele acestei cauze de ineficacitate producându-se chiar de la momentul încheierii actului [art. 1254 alin. (1) C.civ.]. Acest efect se produce indiferent de felul actului, respectiv dacă acesta este cu executare dintr-o dată (*uno actu*) sau cu executare succesivă. Mai mult chiar, potrivit art. 1254 alin. (3) C.civ., repunerea părților în situația anterioară se va dispune și în cazul acestor din urmă acte, aceasta constituind o deosebire față de regimul efectelor juridice ale nulității, astfel cum era cunoscut sub imperiul Codului civil anterior. Așadar, varianta de răspuns de la litera A este greșită.

Cât privește termenul de prescripție în care poate fi invocată nulitatea, se face distincție după cum nulitatea este relativă sau absolută. Dacă în cazul nulității absolute invocarea acesteia atât pe cale de acțiune, cât și pe cale de excepție se poate face oricând, nefiind supusă prescripției extinctive [art. 1249 alin. (1) C.civ.], invocarea nulității relative pe cale de acțiune este supusă prescripției extinctive, astfel cum arată art. 1249 alin. (2) teza I C.civ. Cu toate acestea, continuă articolul amintit, partea căreia i se cere executarea contractului poate opune oricând nulitatea relativă a contractului, chiar și după împlinirea termenului de prescripție a acțiunii în anulare. Așadar, invocarea nulității relative pe cale de excepție (de apărare) nu este supusă, ca regulă, prescripției extinctive. Drept urmare, varianta de răspuns de la litera B este corectă.

Dacă un contract a fost încheiat cu nerespectarea tuturor condițiile de validitate cerute de lege, poate fi refăcut, de această dată potrivit dispozițiilor legale. Refacerea actului nu se confundă însă nici cu confirmarea actului nul și nici cu conversiunea, întrucât el va produce efecte, în toate cazurile, numai pentru viitor, iar nu și pentru trecut (art. 1259 C.civ.). În consecință, varianta de răspuns de la litera C este greșită.

| 74. Răspuns: B (admitere INM și în magistratură, 2021)

Pentru a fi valabilă, cauza trebuie să existe, să fie licită și morală. Potrivit art. 1238 alin. (1) C.civ., lipsa cauzei atrage anulabilitatea contractului (deci nulitatea relativă), cu excepția situației în care contractul a fost greșit calificat și poate produce efecte juridice. Drept urmare, varianta de răspuns de la litera A este incorectă.

Varianta de răspuns de la litera B este corectă, întrucât, dacă un contract este încheiat printr-un reprezentant, vicierea consimțământului acestuia nu va duce la anularea actului câtă vreme privește elemente stabilite exclusiv de reprezentat (art. 1299 C.civ.).

În fine, ca regulă, actul secret produce efecte doar între părți și poate produce efecte și între succesorii universali ori cu titlu universal, dar numai dacă din natura contractului ori stipulația părților nu rezultă contrariul [art. 1289 alin. (1) C.civ.]; deci, varianta de răspuns de la litera C este greșită.

| 75. Răspuns: A, C (primire în profesie – avocat definitiv, 2015)

În accepțiunea actualului Cod civil, drepturile reale ce au ca obiect bunuri imobile se dobândesc și se transmit prin act autentic, sub sancțiunea nulității absolute, potrivit art. 1244 C.civ. Prin urmare, actul de vânzare încheiat între părți la data de 15.10.2013 cu privire la un teren situat în intravilanul comunei nu va produce efectele juridice specifice unui astfel de contract, respectiv nu va produce efectul translativ de proprietate din patrimoniul vânzătorului în cel al cumpărătorului.

Părțile, dacă doresc, pot însă reface contractul nul cu respectarea tuturor condițiilor prevăzute de lege la data refacerii (deci cu respectarea formei cerute *ad validitatem*), caz în care contractul astfel refăcut va produce efecte numai pentru viitor, nu și pentru trecut (art. 1259 C.civ.). Prin urmare, varianta de răspuns de la litera A este corectă, în timp ce varianta de răspuns de la litera B este greșită, față de dispozițiile art. 1259 C.civ. redată mai sus.

Cât privește conversiunea, amintim că aceasta este o cauză care înlătură efectele nulității și presupune considerarea manifestării de voință ca producătoare a efectelor unui anumit act juridic, chiar dacă nu este valabilă ca alt act juridic (*Fișe 2019*, p. 153). O aplicație a conversiunii este și considerarea manifestării de voință a părților, nevalabilă ca act de vânzare, dar care va produce efectele juridice ale promisiunii de vânzare (antecontractul de vânzare). În aceste condiții, amintim dispozițiile art. 1279 alin. (3) C.civ., conform cărora, dacă una dintre părți refuză încheierea contractului promis, partea care și-a executat propriile obligații poate solicita instanței pronunțarea unei hotărâri care să țină loc de contract, atunci când natura contractului o permite, iar cerințele legii pentru validitatea acestuia sunt îndeplinite. În legătură cu forma încheierii promisiunii de a contracta, prin *Decizia nr. 23/2017* (M. Of. nr. 365 din 17.05.2017), ICCJ, Completul DCD, a stabilit că, *în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 1279 alin. (3) teza I și art. 1669 alin. (1) C.civ., nu este obligatorie forma autentică la încheierea promisiunii de vânzare a unui bun imobil, în vederea pronunțării unei hotărâri care să țină loc de act autentic.*

În consecință, varianta de răspuns de la litera C este, de asemenea, corectă.

| 41. Răspuns: C (primire în profesie – avocat stagiar, aprilie 2022)

Varianta de răspuns de la litera A este greșită. Conform prevederilor art. 56 alin. (1) CPC, poate fi parte în judecată orice persoană care are folosința drepturilor civile. Dacă pârâtul era decedat la data introducerii cererii de chemare în judecată, devine incidentă excepția lipsei capacității procesuale de folosință (excepție de fond, absolută și peremptorie), iar nu instituția suspendării, suspendarea pentru decesul părții intervenind în ipotezele în care decesul intervine pe parcursul procesului (deci după introducerea cererii de chemare în judecată), în condițiile art. 412 alin. (1) pct. 1 CPC.

Varianta de răspuns de la litera B este greșită, instanța nefiind obligată să acorde un termen de judecată pentru introducerea în cauză a moștenitorilor pârâtului decedat.

Varianta de răspuns de la litera C este corectă, în ipoteza menționată reclamantul având posibilitatea ca, până la primul termen de judecată la care este legal citat, să își modifice cererea de chemare în judecată în condițiile art. 204 alin. (1) CPC, în sensul de a se judeca cu moștenitorii pârâtului decedat, în caz contrar instanța urmând a constata lipsa capacității procesuale de folosință a pârâtului.

| 42. Răspuns: A (admitere în magistratură, iunie 2019)

Varianta de răspuns de la litera A este corectă. Potrivit dispozițiilor art. 57 alin. (5) CPC, *când instanța constată că actul de procedură a fost îndeplinit de o parte lipsită de capacitate de exercițiu [sau cu capacitate de exercițiu restrânsă potrivit alin. (6)], va acorda un termen pentru confirmarea lui. Dacă actul nu este confirmat, se va dispune anularea lui.*

Varianta de răspuns de la litera B este greșită. Cererea de chemare în judecată este supusă verificării și regularizării de îndată ce aceasta este repartizată completului, potrivit dispozițiilor art. 200 alin. (1) CPC. Dacă este formulată de o persoană fizică cu capacitate de exercițiu restrânsă, instanța va pune în vedere reprezentantului legal al acesteia să confirme actul de procedură, sub sancțiunea anulării cererii. Dacă neregularitatea este constatată pe parcursul procesului, instanța va acorda un termen de judecată în vederea confirmării, sub aceeași sancțiune.

Varianta de răspuns de la litera C este greșită, întrucât, potrivit dispozițiilor art. 416 alin. (1) CPC, orice cerere de chemare în judecată, contestație, apel, recurs, revizuire și orice altă cerere de reformare sau de retractare *se perimă de drept, chiar împotriva incapabililor*, dacă a rămas în nelucrare din motive imputabile părții, timp de 6 luni. Prin urmare, perimarea va interveni indiferent de capacitatea de exercițiu a părților.

§4. Participanții la procesul civil

4.1. Incidente procedurale privind componerea sau constituirea instanței

| 43. Răspuns: C (admitere INM și în magistratură, 2016)

Varianta de răspuns de la litera A este greșită, deoarece, conform art. 41 alin. (1) CPC, judecătorul care a pronunțat o încheiere interlocutorie sau o hotărâre prin care s-a soluționat cauza nu poate judeca aceeași pricină în apel, recurs, contestație în anulare sau revizuire și nici după trimiterea spre rejudecare, cu excepția cazului în care este chemat să se pronunțe asupra altor chestiuni decât cele dezlegate de instanța de apel sau, după caz, de recurs. Prin urmare, în raport de textul legal, judecătorul care a pronunțat încheierea de admitere în principiu în materia partajului devine incompatibil să soluționeze contestația în anulare exercitată atât împotriva încheierii de admitere în principiu, cât și a cauzei pe fond, chiar dacă nu a fost el cel care a pronunțat hotărârea pe fondul cauzei, încheierea de admitere în principiu în materia partajului având caracter interlocutoriu și intrând sub incidența textului art. 41 alin. (1) CPC.

NB! Față de datele speței, modificarea textului art. 41 CPC prin Legea nr. 310/2018 (M. Of. nr. 1074 din 18.12.2018) nu are consecințe asupra variantei de răspuns, astfel încât aceasta, în continuare, rămâne greșită.

Varianta de răspuns de la litera B este greșită, deoarece textul art. 41 alin. (2) CPC menționează cazul de incompatibilitate a judecătorului fost avocat în aceeași cauză, fără a avea importanță faptul că acesta din urmă a reprezentat partea la un termen de judecată sau pe întreaga durată a procesului.

Varianta de răspuns de la litera C este corectă, întrucât, în accepțiunea atât a doctrinei, cât și a practicii judiciare, din modul de redactare a cazului prevăzut de art. 42 alin. (1) pct. 1 CPC, potrivit căruia judecătorul este incompatibil de a judeca atunci când și-a exprimat anterior părerea cu privire la soluție în cauza pe care a fost desemnat să o judece, rezultă cu claritate că judecătorul incompatibil poate fi recuzat pentru acest motiv numai dacă și-a exprimat opinia în legătură cu pricina *concretă* pe care o judecă, înainte de a se ajunge la deliberare și pronunțare, nu însă și atunci când a soluționat anterior un alt litigiu în care s-a pus în discuție aceeași problemă de drept ca aceea din speță [G. BOROI, M. STANCU, *op. cit.*, p. 86; M. TĂBĂRCĂ, în V.M. CIOBANU, M. NICOLAE (coord.), *op. cit.*, p. 203, pct. 3].

| 44. Răspuns: C (admitere în magistratură, mai 2018)

Varianta de răspuns de la litera A nu este corectă, conform art. 41 alin. (2) CPC. Astfel, nu poate lua parte la judecată judecătorul care a fost martor în aceeași cauză. Se poate observa că acest caz de incompatibilitate nu circumstanțiază, fiind

suficientă calitatea de martor în cauză (deci, nu are relevanță caracterul esențial sau neesențial al declarației de martor, astfel cum se menționează în varianta de răspuns). Astfel, tocmai utilizarea conjuncției limitative „doar” face ca acest răspuns să fie greșit.

Varianta de răspuns de la litera B nu este corectă, având în vedere art. 42 alin. (1) pct. 6 CPC, care prevede că este incompatibil judecătorul care se află în situația în care între el și una dintre părți a existat un proces penal cu cel mult 5 ani înainte de a fi desemnat să judece pricina. Așadar, textul legal prevede o situație prealabilă desemnării în cauză, și nu ulterioară investiției cu soluționarea litigiului. După declanșarea litigiului, art. 42 alin. (1) pct. 6 teza finală CPC oferă soluția în sensul că, în cazul plângerilor penale formulate de părți în cursul procesului, judecătorul devine incompatibil numai în situația punerii în mișcare a acțiunii penale împotriva sa, nu prin simpla formulare a plângerii penale, astfel cum în mod eronat se menționează în varianta de răspuns.

Varianta de răspuns de la litera C este corectă, fiind o aplicare a cazului de incompatibilitate a judecătorului de la art. 42 alin. (1) pct. 3 CPC, respectiv a situației în care judecătorul este soț, rudă sau afin până la gradul al IV-lea inclusiv cu avocatul ori reprezentantul unei părți sau dacă este căsătorit cu fratele ori cu sora soțului uneia dintre aceste persoane.

| 45. Răspuns: B, C (primire în profesie – avocat definitiv, 2020)

Enunțul grilei are în vedere situația de incompatibilitate absolută reglementată în cuprinsul art. 41 alin. (1) CPC, în raport de care judecătorul care a pronunțat o încheiere interlocutorie sau o hotărâre prin care s-a soluționat cauza nu poate judeca aceeași pricină în apel. Prin urmare, hotărârea pronunțată în apel de completul de judecată din care face parte și judecătorul care în fața primei instanței a soluționat cauza este lovită de nulitate absolută, norma care reglementează acest caz de incompatibilitate fiind de ordine publică. Totodată, în acest caz, nulitatea este necondiționată de existența unei vătămări, astfel cum rezultă din cuprinsul art. 176 pct. 4 CPC, conform căruia nulitatea nu este condiționată de existența unei vătămări în cazul încălcării dispozițiilor legale referitoare la compunerea sau constituirea instanței.

Prin urmare, variantele de răspuns de la literele B și C sunt corecte, varianta de la litera A fiind greșită.

| 46. Răspuns: A, C (admitere INM, noiembrie 2019)

Varianta de răspuns de la litera A este corectă, față de dispozițiile art. 41 alin. (1) CPC, care dispun că *judecătorul care a pronunțat o încheiere interlocutorie (...) nu poate judeca aceeași pricină în apel (...)*. Prin urmare, chiar dacă prima instanță a pronunțat doar o încheiere interlocutorie (fără a soluționa și cauza pe fond), judecătorul nu poate soluționa apelul declarat atât asupra fondului, cât și împotriva acelei încheieri, întrucât prin intermediul acesteia se soluționează excepții procesuale, incidente procedurale ori alte chestiuni litigioase (art. 235 CPC), judecătorul neputând exercita un control imparțial asupra propriei soluții.

Varianta de răspuns de la litera B este greșită. În virtutea rolului activ al judecătorului, reglementat în cuprinsul art. 22 CPC, acesta este în drept să ceară părților să prezinte explicații, oral sau în scris, să pună în dezbateră acestora orice împrejurări de fapt sau de drept, chiar dacă nu sunt menționate în cerere sau în întâmpinare, să dispună administrarea probelor pe care le consideră necesare, precum și alte măsuri prevăzute de lege, chiar dacă părțile se împotrivesc. Faptul că judecătorul doar pune în discuția părților anumite chestiuni de fapt sau de drept fără a pronunța o încheiere interlocutorie sau hotărârea pe fond nu determină incompatibilitatea sa.

Varianta de răspuns de la litera C este corectă. Astfel, dacă judecătorul a făcut parte din completul care a soluționat recursul, el este incompatibil să soluționeze contestația în anulare exercitată împotriva deciziei pronunțate în recurs, întrucât aceasta echivalează cu exercitarea unui control asupra propriei hotărâri, în acest sens fiind și dispozițiile art. 41 alin. (1) CPC.

NB! Prin *Decizia nr. 24/2020* (M. Of. nr. 144 din 11.02.2021), ICCJ, Completul RIL, a statuat că, *în ipoteza în care judecătorul este investit să judece o cale extraordinară de atac de retractare împotriva unei decizii date tot într-o cale extraordinară de atac de retractare exercitată succesiv împotriva hotărârii sale din apel sau recurs, nu sunt aplicabile prevederile art. 41 alin. (1) teza I CPC, dacă din circumstanțele particulare ale litigiului reiese în mod evident că acesta nu este pus în situația de a-și evalua, direct sau indirect, propria hotărâre. În temeiul art. 41 alin. (1) CPC, judecătorul care a pronunțat decizia din apel este incompatibil absolut să soluționeze cererea de revizuire sau contestația în anulare exercitată împotriva deciziei date în recursul declarat împotriva deciziei sale din apel.*

| 47. Răspuns: C (admitere în magistratură, iunie 2019)

Varianta de răspuns de la litera A este greșită. Potrivit dispozițiilor art. 43 alin. (2) CPC, *judecătorul care știe că există un motiv de incompatibilitate în privința sa este obligat să se abțină de la judecarea pricinii*. Prin urmare, obligația judecătorului de a se abține există atât în cazurile de incompatibilitate absolută, cât și în cele de incompatibilitate relativă.

Varianta de răspuns de la litera B este greșită. Terțul chemat în garanție, după ce devine parte în proces, poate formula, în condițiile legii, cerere de recuzare a judecătorului investit cu soluționarea pricinii. În aceste condiții, devin incidente dispozițiile art. 49 alin. (2) CPC, potrivit cărora formularea unei cereri de recuzare nu determină suspendarea judecării, însă pronunțarea soluției în cauză nu poate avea loc decât după soluționarea cererii de recuzare. Prin urmare, indiferent de obiectul litigiului, cererea de recuzare nu determină suspendarea judecării pricinii. Prin *Decizia nr. 14/2021* (M. Of. nr. 907 din 22.09.2021), ICCJ, Completul RIL, a stabilit că, *în interpretarea și aplicarea unitară a prevederilor art. 49 alin. (2) CPC, formularea unei cereri de*

recuzare, înainte sau după începerea oricăror dezbateri, nu împiedică efectuarea actelor de procedură în continuarea judecării, nici dezbaterile în fond a procesului, ci doar pronunțarea hotărârii, până la soluționarea cererii de recuzare.

Varianta de răspuns de la litera C este corectă, întrucât, prin raportare la dispozițiile art. 42 alin. (1) pct. 6 teza I CPC, judecătorul este incompatibil (relativ) dacă între el, soțul său ori rudele lor până la gradul al IV-lea inclusiv sau afiniile lor, după caz, și una dintre părți a existat un proces penal cu cel mult 5 ani înainte de a fi desemnat să judece pricina. Prin urmare, ipoteza în care între o parte și fratele judecătorului a existat un proces penal început în urmă cu 3 ani înainte ca judecătorul să fie desemnat să judece cauza constituie un caz de incompatibilitate relativă.

| 48. Răspuns: A (primire în profesie – avocat definitiv, martie 2019)

Varianta de răspuns de la litera A este corectă, prin raportare la prevederile art. 44 CPC, conform cărora judecătorul aflat într-o situație de incompatibilitate poate fi recuzat de oricare dintre părți înainte de începerea oricărei dezbateri, iar dacă motivele de incompatibilitate s-au ivit ori au fost cunoscute de parte doar după începerea dezbaterilor, aceasta trebuie să solicite recuzarea de îndată ce ele îi sunt cunoscute. Textul are în vedere motivele din cuprinsul art. 42 CPC care reglementează cazurile de incompatibilitate relativă, nu și pe cele de incompatibilitate absolută (art. 41 CPC), pentru acestea din urmă cererea de recuzare putând fi formulată în orice stare a pricinii (art. 45 teza a II-a CPC).

Varianta de răspuns de la litera B nu este corectă, întrucât judecătorul nu poate participa la judecată, chiar dacă nu s-a abținut ori nu a fost recuzat, în ipoteza în care se află în unul dintre cazurile de incompatibilitate absolută [art. 45 teza I CPC]. Or, enunțul grilei are în vedere un caz de incompatibilitate relativă [art. 42 alin. (1) pct. 4 CPC], situație în care nu sunt incidente dispozițiile art. 45 teza I CPC, ci cele ale alin. (2) al art. 44 CPC, citat în explicațiile variantei de răspuns de la litera A.

Varianta de răspuns de la litera C nu este corectă. Motivul de incompatibilitate decurgând din faptul că fostul soț al judecătorului este afiin de gradul al II-lea cu una dintre părți intră sub incidența art. 42 alin. (1) pct. 4 CPC, în raport de care judecătorul este incompatibil de a judeca pricina atunci când soțul sau fostul său soț este rudă ori afiin până la gradul al IV-lea inclusiv cu vreuna dintre părți. Acest motiv, alături de toate celelalte care se regăsesc în cuprinsul art. 42 CPC, constituie motive de *incompatibilitate relativă, iar nu absolută*, cum în mod eronat se menționează în cuprinsul variantei de răspuns. În cazul constatării existenței unui caz de incompatibilitate relativă, părțile au facultatea de a opta dacă vor formula o cerere de recuzare a judecătorului sau își vor exprima încrederea în imparțialitatea acestuia.

| 49. Răspuns: B (admitere INM și în magistratură, 2016)

Varianta de răspuns de la litera A este greșită, întrucât declarația de abținere, la fel ca și cererea de recuzare, constituie un incident procedural cu privire la compunerea instanței de judecată care nu este pus în discuția contradictorie a părților, recuzarea vizând exclusiv raportul dintre judecător și partea care invocă cazul de incompatibilitate. Faptul că cererea de recuzare nu este supusă comunicării rezultă din cuprinsul art. 51 alin. (1) CPC, care statuează asupra faptului că instanța hotărăște asupra cererii *în camera de consiliu, fără prezența părților*, instanța având posibilitatea de a asculta părțile numai dacă apreciază ca fiind necesar, ceea ce înseamnă că această procedură nu presupune contradictorialitate, deci, în absența acestui element, nu se impune nici comunicarea cererii de recuzare părții adverse.

Varianta de răspuns de la litera B este corectă, întrucât redă conținutul dispozițiilor art. 43 alin. (3) CPC, potrivit cărora declarația de abținere se face în scris de îndată ce judecătorul a cunoscut existența cazului de incompatibilitate sau verbal în ședință, fiind consemnată în încheiere.

Varianta de răspuns de la litera C este greșită, deoarece declarația de abținere, chiar dacă este formulată ulterior cererii de recuzare, se soluționează cu prioritate față de aceasta [potrivit art. 48 alin. (1) CPC, judecătorul împotriva căruia este formulată o cerere de recuzare poate declara că se abține, iar potrivit alin. (2) al aceluiași articol, declarația de abținere se soluționează cu prioritate].

| 50. Răspuns: B (admitere INM și în magistratură, 2017)

Incompatibilitatea constituie un incident referitor la compunerea și constituirea instanței de judecată, care poate fi invocat prin intermediul abținerii (de către judecător) sau al recuzării (de către părți).

Varianta de răspuns de la litera A este greșită, deoarece, în cazul în care se formulează atât declarație de abținere, cât și cerere de recuzare, declarația de abținere se va soluționa cu prioritate [art. 48 alin. (2) CPC], iar dacă se admite declarația de abținere, cererea de recuzare se va respinge prin aceeași încheiere, ca rămasă fără obiect [art. 48 alin. (3) CPC], iar nu ca neîntemeiată. O respingere ca netemeinică a unei astfel de cereri ar presupune ca instanța să evalueze temeinicia motivelor invocate în cererea de recuzare, or, acest lucru nu se va mai petrece, căci nu se mai justifică un astfel de demers dacă a admis deja cererea de abținere a aceluiași judecător, acesta nemai făcând parte din compunerea completului de judecată.

Varianta de răspuns de la litera B este corectă, prin raportare la explicația de la litera A.

Varianta de răspuns de la litera C este greșită, întrucât, indiferent dacă abținerea și recuzarea vizează aceleași motive sau motive diferite, în măsura în care declarația de abținere s-a admis (deci, judecătorul respectiv nu va mai face parte din completul de judecată), cererea de recuzare se va respinge ca rămasă fără obiect.

Ioan-Paul Chiș
Cristinel Ghigheci
Victor Văduva

Culegere de teste-grilă

pentru admiterea în magistratură și avocatură

cu explicații ale variantelor de răspuns

2 DREPT PENAL • DREPT PROCESUAL PENAL

- *Admitere INM • Admitere în magistratură • Primire în profesie – avocat stagiar*
- *Primire în profesie – avocat definitiv*

Ediția a 3-a, revizuită și adăugită

| 28. Răspuns: A, C (primire în profesie – avocat stagiar, 2017)

Ipoteza limitează posibilitățile de răspuns strict prin raportare la principiile realității și universalității legii penale. Într-adevăr, prin săvârșirea unei infracțiuni de către un cetățean străin pe o ambarcațiune sub pavilion străin în timp ce se află în afara apelor teritoriale ale României, principiile teritorialității și personalității legii penale sunt automat excluse.

Așadar, varianta de răspuns de la litera A este corectă, întrucât descrie condițiile principiului realității legii penale (art. 10 CP), fapta fiind săvârșită împotriva subiectului pasiv acolo amintit.

Varianta de răspuns de la litera B este eronată, întrucât principiul dublei incriminări poate fi incident numai în cazul în care fapta ar fi fost săvârșită în afara țării, însă pe teritoriul altui stat.

Varianta de răspuns de la litera C este corectă, față de dispozițiile art. 12 CP, potrivit cărora legea penală română nu se aplică dacă se dispune altfel printr-un tratat internațional la care România este parte.

§3. Infracțiunea

3.1. Dispoziții generale

| 29. Răspuns: C (primire în profesie – avocat definitiv, aprilie 2022)

Raportat la enunțul întrebării, reținem că „fapta prevăzută de legea penală” constituie una dintre trăsăturile esențiale ale infracțiunii și reprezintă dispoziția legală care coincide cu fapta în concret săvârșită, cu alte cuvinte, situației de drept îi corespunde situația de fapt.

Pentru stabilirea existenței unei infracțiuni, alăturat săvârșirii unei fapte prevăzute de legea penală, cu vinovăția cerută de lege, mai este necesar să se rețină caracterul imputabil și antijuridic al respectivei conduite. Așadar, fapta constituie infracțiune numai dacă a fost săvârșită cu forma de vinovăție prevăzută de lege [art. 16 alin. (1) CP], iar în cazul particular al culpei, aceasta trebuie prevăzută în mod expres [art. 16 alin. (6) teza finală CP]. Astfel, de pildă, uciderea *din culpă*, vătămarea corporală *din culpă* etc. reprezintă fapte prevăzute de legea penală care pot fi comise cu forma de vinovăție a culpei. Față de cele arătate, varianta de la litera A este eronată.

Varianta de la litera B este eronată, față de dispozițiile art. 107 alin. (2) CP, conform cărora măsurile de siguranță se iau față de persoana care a comis *o faptă prevăzută de legea penală, nejustificată*. Cu alte cuvinte, în ipoteza în care agentul săvârșește o faptă prevăzută de legea penală în mod neimputabil (de pildă, în minorat, agentul având vârsta de 13 ani), măsurile de siguranță pot fi dispuse, raportat la textul menționat. Există totuși o excepție de la această regulă, respectiv *confiscarea extinsă*, instituție care poate fi aplicată exclusiv în caz de condamnare.

Varianta de la litera C este corectă. Reținem în cazul acestei variante o oarecare imprecizie. Apreciem în acest sens, întrucât primul termen al recidivei constă în toate cazurile într-o condamnare (la pedeapsa închisorii mai mare de un an și până la reabilitare sau împlinirea termenului de reabilitare), și nu în săvârșirea unei fapte prevăzute de legea penală ori chiar a unei infracțiuni. Desigur, dacă fapta care a atras condamnarea a fost ulterior dezincriminată, atunci devin incidente dispozițiile art. 42 lit. a) CP, conform cărora la stabilirea stării de recidivă nu se ține seama de hotărârile de condamnare privitoare la faptele care nu mai sunt prevăzute de legea penală.

| 30. Răspuns: C (primire în profesie – avocat stagiar, aprilie 2022)

Pentru variantele de la literele B și C facem trimitere la explicațiile anterioare. Varianta de la litera A este eronată, întrucât condiția prevăzută de lege pentru cazul particular al infracțiunilor comise din culpă este ca această formă de vinovăție să fie prevăzută în mod expres de lege pentru fapta reținută. Așadar, indiferent dacă fapta este omisivă sau comisivă, nu va constitui infracțiune fapta prevăzută de legea penală comisă din culpă decât atunci când legea o prevede în mod expres. Din contră, fapta constând într-o acțiune sau inacțiune constituie infracțiune când este săvârșită cu intenție.

| 31. Răspuns: B (admitere INN și în magistratură, 2015)

Infracțiunea comisivă prin omisiune este definită în art. 17 CP, astfel, *infracțiunea comisivă care presupune producerea unui rezultat se consideră săvârșită și prin omisiune, când: a) există o obligație legală sau contractuală de a acționa; b) autorul omisiunii, printr-o acțiune sau inacțiune anterioară, a creat pentru valoarea socială protejată o stare de pericol care a înlesnit producerea rezultatului*.

Cauza de nepedepsire a împiedicării producerii rezultatului, reglementată în art. 34 CP, constă în aceea că autorul infracțiunii, *înainte de descoperirea faptei, s-a desistat ori a încunoștințat autoritățile de comiterea acesteia, astfel încât consumarea să poată fi împiedicată, sau a împiedicat el însuși consumarea infracțiunii*.

Infracțiunea comisivă prin omisiune este o infracțiune cu durată în timp, pentru că ea nu se consumă, de regulă, dintr-o dată. De asemenea, de regulă, infracțiunile comise prin omisiune sunt infracțiuni de rezultat, apte să conducă la o modificare perceptibilă fizic în lumea înconjurătoare.

Fiind o infracțiune de rezultat, care se poate întinde pe o durată de timp, infracțiunea comisivă prin omisiune este susceptibilă de tentativă. De pildă, atunci când o mamă încearcă să își ucidă copilul nou-născut prin înfometare, acțiunea acesteia este susceptibilă de întrerupere, astfel încât ea poate rămâne în faza de tentativă dacă este întreruptă independent de voința autoarei. Fiind o infracțiune susceptibilă de tentativă, ea este susceptibilă și de desistare sau de împiedicare a producerii rezultatului. Astfel, dacă în exemplul anterior autoarea ar împiedica producerea rezultatului morții nou-născutului, ducându-l la spital, va opera cauza de nepedepsire prevăzută de art. 34 alin. (1) CP. Din acest motiv, răspunsul de la litera A este greșit.

Infracțiunea complexă este o infracțiune care absoarbe în conținutul său o altă infracțiune, fie ca element constitutiv, fie ca element circumstanțial agravant. De pildă, ultrajul este o infracțiune complexă, pentru că absoarbe în conținutul său, ca element constitutiv, o infracțiune de lovire sau alte violențe, o infracțiune de vătămare corporală etc.

Cel mai ușor exemplu de infracțiune comisivă prin omisiune este cel al infracțiunilor contra integrității corporale sau sănătății. De pildă, un medic ce are obligația să intervină pentru a salva integritatea corporală a unei persoane nu intervine în mod intenționat, pentru că vrea să îi producă acesteia o vătămare a integrității corporale. Dacă în acest caz persoana vătămată ar fi un funcționar public care îndeplinește o funcție ce implică exercițiul autorității de stat, iar fapta medicului ar fi comisă în legătură cu exercitarea acestor atribuții, suntem în prezența unei infracțiuni complexe de ultraj. Așadar, infracțiunea comisivă prin omisiune poate îmbrăca forma unei infracțiuni complexe. Din acest motiv, răspunsul de la litera B este corect.

Răspunsul de la litera C este greșit, deoarece nu orice infracțiune comisivă prin omisiune se comite cu intenție depășită (praeterintenție) ori de câte ori acțiunea anterioară, ce a creat starea de pericol care a înlesnit producerea rezultatului, ar fi intenționată. Forma de vinovăție a praeterintenției se va reține ori de câte ori peste o acțiune intenționată se suprapune o urmare mai gravă, care îi este imputabilă autorului și pentru care se poate reține culpa acestuia. Aceasta caracterizează forma de vinovăție, adică latura subiectivă. Infracțiunea comisivă prin omisiune se referă la elementul material, adică la latura obiectivă a infracțiunii. Prin urmare, cele două aspecte, respectiv forma de vinovăție și elementul material, nu au, de regulă, legătură unul cu celălalt. Poate exista o infracțiune intenționată, comisă prin omisiune, la care elementul culpă să nu fie incident, urmarea imediată a infracțiunii să nu cunoască o amplificare a conținutului său obiectiv, caz în care agentul va fi tras la răspundere pentru săvârșirea infracțiunii cu intenție (directă sau indirectă). Din acest motiv, răspunsul de la litera C este greșit.

| 32. Răspuns: C (admitere INM și în magistratură, 2016)

Infracțiunea comisivă prin omisiune este definită în mod legal în art. 17 CP, care se referă în mod explicit doar la *infracțiunea comisivă care presupune producerea unui rezultat (...)*. Din această mențiune s-ar putea trage concluzia că pot fi infracțiuni comisive prin omisiune doar infracțiunile de rezultat, nu și cele de pericol. Cu toate acestea, lucrurile nu sunt atât de clare în această privință, deoarece în doctrină s-au exprimat rezerve asupra punctului de vedere potrivit căruia doar infracțiunile de rezultat ar putea fi comise prin omisiune. Astfel, s-a arătat că „din cele de mai sus s-ar putea desprinde și o altă concluzie, anume că numai infracțiunile comisive sunt și de rezultat și ca atare pot fi comise prin omisiune (nu și infracțiunile de simplă acțiune care n-ar putea fi de rezultat). Această teză este discutabilă; în doctrina română se recunoaște posibilitatea ca, în mod excepțional, infracțiunile formale, de asemenea, să producă un rezultat (să producă o leziune) (V. DONGOROZ, *Tratat*, 1939, p. 221) chiar dacă acest rezultat nu este valorificat în norma de incriminare” [G. ANTONIU, în G. ANTONIU (coord.), *Explicații preliminare ale noului Cod penal*, vol. I, Ed. Universul Juridic, București, 2010, p. 170].

Comisia de soluționare a contestațiilor a respins însă ca nefondate contestățiile formulate împotriva acestei întrebări, argumentând că *varianta A de răspuns nu este corectă. Potrivit art. 17 alin. (1) CP, infracțiunea comisivă care presupune producerea unui rezultat se consideră săvârșită și prin omisiune, dacă (...). Prin urmare, prevederile art. 17 CP au în vedere doar infracțiunile comisive prin omisiune care presupun producerea unui rezultat, condiție ce este inserată în chiar cuprinsul reglementării. Într-o ipoteză contrară, adică dacă legiuitorul ar fi dorit să fie vizate și infracțiunile de pericol, inserarea în text a mențiunii „presupune producerea unui rezultat” nu și-ar mai găsi justificarea. Varianta B de răspuns este greșită. Fiind o infracțiune de rezultat, chiar dacă a fost comisă prin omisiune, consumarea are loc nu la momentul la care ar fi trebuit comisă acțiunea (ipoteza exclusivistă din enunțul variantei B de răspuns), ci la momentul la care se produce rezultatul, care poate fi ulterior momentului acțiunii (inacțiunii).*

Răspunsurile de la literele A și B au fost considerate greșite de Comisia de examen și de Comisia de soluționare a contestațiilor, ele fiind legate unul de celălalt. Mergându-se pe teza că infracțiunile comisive prin omisiune pot fi doar infracțiuni de rezultat, nu și de pericol, atunci răspunsul de la litera B, care face referire la momentul consumării ca fiind cel la care ar fi trebuit comisă acțiunea la care agentul era obligat, este greșit. Infracțiunile de rezultat nu se consumă la momentul acțiunii sau inacțiunii, ci la momentul producerii rezultatului.

Răspunsul de la litera C, potrivit căruia infracțiunea comisivă prin omisiune poate îmbrăca forma unei infracțiuni progresive, este corect. Infracțiunea progresivă este cea la care rezultatul se amplifică progresiv, fără intervenția autorului. Rezultatul unei infracțiuni de lovire sau alte violențe, prevăzută de art. 193 CP, se poate agrava, astfel încât să se producă o vătămare mai gravă sau chiar moartea persoanei vătămate. Or, din moment ce infracțiunea de lovire sau alte violențe poate fi comisă atât printr-o acțiune, cât și printr-o inacțiune, rezultă că și consecințele produse de această infracțiune se pot agrava progresiv, fără o altă intervenție a autorului, chiar dacă ea a fost săvârșită printr-o acțiune sau printr-o inacțiune.

| 33. Răspuns: B (admitere în magistratură, iunie 2019)

Comisia de soluționare a contestațiilor a reținut că *varianta de răspuns A nu este corectă, întrucât în materia infracțiunilor comise prin omisiune (infracțiuni omise improprie) tentativa este posibilă. Spre exemplu, comite o tentativă de omor mama care ia hotărârea de a suprima viața nou-născutului prin neacordare de hrană, dar copilul este descoperit de un terț înainte de a deceda și este salvat. Tot astfel, va exista tentativă de distrugere în cazul angajatului căilor ferate care nu schimbă macazul, în scopul de a se produce un accident de cale ferată, dar mecanicul de locomotivă reușește în extremis să oprească garnitura înainte de impact. Ca atare, va exista tentativă din momentul în care inacțiunea creează un pericol real și direct pentru valoarea socială ocrotită sau determină o creștere a pericolului preexistent. Așadar, prin raportare la aceste exemple, se poate conchide că în materia infracțiunilor comise prin omisiune (infracțiuni omise improprie) nu este exclusă existența tentativei.*

Raportat la aceleași exemple, se constată că la infracțiunile omise improprie participația nu este exclusă, atât sub forma complicității, cât și sub forma instigării. Coautoratul este posibil numai în ipoteza în care aceeași obligație incumbă ambilor (sau tuturor) agenți, iar aceștia, în baza unei înțelegeri, aleg să o încalce.

Varianta de răspuns de la litera C este, de asemenea, eronată, întrucât infracțiunile omise improprie au ca fundament funcția de garant care nu presupune în mod necesar ca agentul să aibă o anumită calitate (obligația poate fi asumată printr-un contract de întreținere).

| 34. Răspuns: A (primire în profesie – avocat stagiar, august 2019)

Potrivit art. 16 alin. (6) CP, *fapta constând într-o acțiune sau inacțiune constituie infracțiune când este săvârșită cu intenție, iar fapta comisă din culpă constituie infracțiune numai când legea o prevede în mod expres.*

Față de această regulă, se constată că varianta de răspuns de la litera A este singura corectă.

| 35. Răspuns: B (admitere în magistratură, mai 2018)

Trăsăturile esențiale ale infracțiunii, sunt, potrivit art. 15 CP: tipicitatea, antijuridicitatea, imputabilitatea și vinovăția. Lipsa oricăreia dintre aceste trăsături atrage inexistența infracțiunii.

Tipicitatea constituie conformitatea faptei concrete comise de autor cu cea descrisă în norma legală, antijuridicitatea constituie lipsa oricărei justificări legale a faptei respective, adică lipsa unui text legal care să permită comiterea faptei respective, reprobabilitatea constituie legătura dintre fapta comisă și făptuitor, iar vinovăția constituie imputabilitatea psihică a faptei.

În cazul în care o persoană majoră l-a ajutat pe un minor cu vârsta sub 14 ani să sustragă bunuri dintr-o locuință, prin asigurarea pazei locului, cunoscând vârsta acestuia, persoana majoră răspunde pentru participație improprie la infracțiunea de furt, chiar dacă autorul minor nu răspunde penal. În consecință, nu s-ar putea susține că în acest caz ar lipsi o trăsătură esențială a infracțiunii. Minoritatea făptuitorului este o cauză care înlătură imputabilitatea doar pentru minorul cu vârsta sub 14 ani, nu și pentru complicii majori ai acestuia. Cauzele care înlătură imputabilitatea operează *in personam*, nu se răsfrâng asupra participanților. Din acest motiv, răspunsul de la litera A este greșit.

Comisia de soluționare a contestațiilor a respins ca neîntemeiată contestația formulată împotriva acestei întrebări, pentru următoarele considerente: *Varianta A de răspuns nu este corectă. Potrivit dispozițiilor art. 15 CP, infracțiunea este fapta prevăzută de legea penală, săvârșită cu vinovăție, nejustificată și imputabilă persoanei care a săvârșit-o. De asemenea, potrivit art. 52 alin. (3) CP, „determinarea, înlesnirea sau ajutarea în orice mod, cu intenție, la săvârșirea unei fapte prevăzute de legea penală, de către o persoană care comite acea faptă fără vinovăție, se sancționează cu pedeapsa prevăzută de lege pentru acea infracțiune”. Din datele speței rezultă că persoana majoră l-a ajutat, cu intenție, pe minorul cu vârsta sub 14 ani – acesta fiind absolvit de răspundere penală, conform art. 113 CP – să sustragă bunuri dintr-o locuință, cunoscând vârsta acestuia. Majorul va răspunde pentru participație improprie la infracțiunea de furt, ajutorul său fiind circumscris unor acte de complicitate. Cunoscând vârsta minorului și asigurându-i acestuia paza, nu poate fi reținută, în beneficiul persoanei majore, nicio cauză de neimputabilitate.*

În cazul în care o persoană majoră a ajutat pe un minor cu vârsta sub 14 ani să scape de agresiunea unor adolescenți, prin aplicarea unei lovituri cu o rangă peste brațul celui care se pregătea să îi aplice o lovitură cu cuțitul, suntem în prezența unei fapte comise în legitimă apărare. Legitima apărare este o cauză justificativă, care înlătură antijuridicitatea ca trăsătură esențială a infracțiunii. Spre deosebire de cauzele de neimputabilitate, care produc efecte *in personam*, cauzele justificative produc efecte *in rem*, adică asupra tuturor participanților la infracțiunea respectivă. Din acest motiv, în speță vor beneficia de cauza justificativă a legitimei apărări atât minorul cu vârsta de până în 14 ani care a acționat în stare de legitimă apărare (în măsura în care și minorul a săvârșit o faptă prevăzută de legea penală pentru a înlătura pericolul în care se afla), cât și majorul care l-a ajutat să se apere, lovind brațul celui care voia să îl atace cu un cuțit. Un alt aspect care mai poate fi semnalat în speță este acela că, deși minorii sub 14 ani nu răspund penal, în cazul lor operând și o cauză de neimputabilitate, aceasta nu înseamnă că ei nu pot acționa în stare de legitimă apărare. Cum aceasta din urmă le este mai favorabilă, înlăturând orice formă de răspundere (atât penală, cât și civilă), se va reține cu prioritate cauza justificativă a legitimei apărări, față de cauza de neimputabilitate a minorității. Astfel, răspunsul de la litera B este corect, deoarece, în acest caz, operează o cauză care înlătură trăsătura esențială a antijuridicității.

| 278. Răspuns: C (primire în profesie – avocat definitiv, martie 2019)

Infracțiunea de purtare abuzivă este o infracțiune complexă, care în forma agravată de la alin. (2) absoarbe infracțiunea de lovire sau alte violențe. La fel ca în cazul speței anterioare, fapta săvârșită de funcționarul public în exercițiul atribuțiilor de serviciu constituie doar infracțiunea de purtare abuzivă, care absoarbe infracțiunea de lovire sau alte violențe.

Așadar, răspunsul corect este cel de la litera C, răspunsurile de la literele A și B fiind greșite.

| 279. Răspuns: C (primire în profesie – avocat stagiar, 2017)

Așa cum am arătat în comentariile la spețele anterioare, infracțiunea de purtare abuzivă în forma agravată de la art. 296 alin. (2) CP absoarbe doar infracțiunea de lovire sau alte violențe. Dacă în urma exercitării violențelor se produce vreuna dintre consecințele prevăzute de la art. 194 sau art. 195 CP, aceste infracțiuni se vor reține în concurs ideal cu infracțiunea de purtare abuzivă în varianta agravată.

Întrucât inculpatul AB a și lovit victima, provocând decesul acesteia din culpă, fapta sa întrunește și elementele constitutive ale infracțiunii de lovire cauzatoare de moarte, ce va fi reținută în concurs cu infracțiunea de purtare abuzivă în varianta agravată. Inculpatul CD doar a adresat victimei cuvinte insultătoare, motiv pentru care el va răspunde pentru varianta simplă a infracțiunii de purtare abuzivă.

Așadar, răspunsul corect este cel de la litera C, răspunsurile de la literele A și B fiind greșite.

| 280. Răspuns: B (admitere în magistratură, mai 2018)

Distincția dintre infracțiunea de cercetare abuzivă și cea de purtare abuzivă săvârșite în legătură cu o cauză penală este dată, pe de o parte, de calitatea subiectului pasiv (în cazul infracțiunii de cercetare abuzivă acesta fiind întotdeauna persoana urmărită sau judecată, respectiv suspectul sau inculpatul), iar, pe de altă parte, de motivul care stă la baza conduitei organului judiciar (în cazul infracțiunii de cercetare abuzivă pentru a determina să dea ori să nu dea declarații, să dea declarații mincinoase ori să își retragă declarațiile).

Cu privire la infracțiunea de influențare a declarațiilor, activitatea făptuitorului este orientată spre a nu se afla adevărul în cauză, a se face declarații mincinoase, a nu se prezenta probe etc., și nu în direcția opusă, spre aflarea adevărului.

Pentru aceste motive, singurul răspuns corect este cel de la litera B.

Comisia de soluționare a contestațiilor a reținut că *varianta de la litera B este cea corectă, întrucât enunțul grilei are în vedere un subiect activ circumstanțiat, respectiv face referire la calitatea de organ de cercetare penală a celui care comite actele de lovire, așa încât nu pot fi avute în vedere argumentele candidatului care se raportează la comiterea infracțiunii de către o persoană fără calitatea specială cerută de lege. De altfel, doctrina și practica judiciară fac referire în mod constant și unanim la calitatea specială pe care trebuie să o aibă subiectul activ al infracțiunii de purtare abuzivă.*

| 281. Răspuns: A, C (primire în profesie – avocat stagiar, 2016)

Infracțiunea de neglijență în serviciu este infracțiunea care se poate săvârși doar cu forma de vinovăție a culpei, indiferent că este vorba despre culpă cu prevedere sau culpă fără prevedere.

Ca la orice infracțiune din culpă, nici în cazul neglijenței în serviciu nu este posibilă forma continuată, deoarece nu poate fi reținută o rezoluție infracțională unică între actele materiale distincte ale infracțiunii.

De asemenea, nu sunt posibile nici actele de pregătire și nici tentativa, deoarece aceste forme imperfecte ale infracțiunii sunt compatibile doar cu infracțiunile săvârșite cu intenție.

Așadar, răspunsurile corecte sunt cele de la literele A și C, iar răspunsul de la litera B este greșit.

§6. Infracțiuni de fals

| 282. Răspuns: A, C (primire în profesie – avocat stagiar, 2015)

Activitatea de falsificare a unui înscris prin contrafacerea scrierii ori a subscrierii sau prin alterarea lui în orice mod se regăsește în latura obiectivă atât a infracțiunii de fals material în înscrisuri oficiale, cât și a infracțiunii de fals în înscrisuri sub semnătură privată. Diferența dintre cele două infracțiuni o face doar natura înscrisului falsificat, respectiv un înscris oficial în cazul falsului material în înscrisuri oficiale și un scris sub semnătură privată în cazul falsului material în înscrisuri sub semnătură privată.

Diferența dintre contrafacere și alterare constă în aceea că la contrafacere înscrisul sau semnătura de pe acesta sunt plătuite în întregime, în timp ce la alterare există un înscris anterior săvârșirii infracțiunii și făptuitorul doar modifică, alterează datele conținute în acest înscris.

Așadar, răspunsurile corecte sunt cele de la literele A și C, iar răspunsul de la litera B este greșit. Falsul intelectual se comite prin inserarea unor date nerezale sau omisiunea inserării unor date într-un scris, cu prilejul întocmirii acestuia.

| 283. Răspuns: A, C (primire în profesie – avocat stagiar, 2014)

La infracțiunea de fals material în înscrisuri oficiale în modalitatea simplă, subiectul activ poate fi orice persoană. Doar la modalitatea agravată a infracțiunii acesta este calificat, având calitatea de funcționar. Având în vedere că întrebarea se

referă la infracțiunea de fals material în înscrisuri oficiale, fără a indica modalitatea avută în vedere, se va lua în considerare varianta tip a infracțiunii. Așadar, putem spune că răspunsul de la litera A este corect, nefiind necesar ca subiectul activ să fie un funcționar. În plus, dacă la una dintre variante subiect activ poate fi și o persoană care nu are calitatea de funcționar, nu se poate susține ca fiind întotdeauna adevărată afirmația că subiectul activ al infracțiunii este calificat.

La infracțiunea de fals material în înscrisuri oficiale nu este necesar ca înscrisul falsificat să fi produs vreo consecință juridică, fiind suficient ca falsificarea să fie de natură a produce consecințe juridice, cu alte cuvinte, contrafacerea scrierii ori a subscrierii să fie de conținut. De exemplu, va exista infracțiunea de fals material în înscrisuri oficiale în cazul în care făptuitorul falsifică o diplomă de licență fără să aibă în vedere folosirea ei vreodată, ci a făcut-o doar pentru a o prezenta soției sau copiilor. Din acest motiv, răspunsul de la litera B este greșit, având în vedere lipsa unei astfel de condiții la infracțiunea de fals material în înscrisuri oficiale.

Nefiind necesară producerea vreunei consecințe juridice pentru reținerea infracțiunii de fals material în înscrisuri oficiale, implicit nu este necesară nici folosirea înscrisului respectiv pentru reținerea infracțiunii. Prin însăși fapta de falsificare a înscrisului oficial se produce un pericol pentru ordinea publică, chiar dacă înscrisul nu este folosit. Din acest motiv, răspunsul de la litera C este corect.

| 284. Răspuns: A (primire în profesie – avocat stagiar, aprilie 2022)

Răspunsul de la litera A este corect, deoarece, potrivit art. 320 alin. (3) CP, sunt asimilate înscrisurilor oficiale biletele, tichetele sau orice alte imprimare producătoare de consecințe juridice. Fiind înscrisuri oficiale apte să producă consecințe juridice, se va reține infracțiunea de fals în înscrisuri oficiale în cazul contrafacerii sau alterării lor.

Răspunsul de la litera B este greșit, deoarece, potrivit art. 244 alin. (2) teza a II-a CP, dacă mijlocul fraudulos folosit la săvârșirea infracțiunii de înșelăciune constituie prin el însuși o infracțiune, se aplică regulile privind concursul de infracțiuni. Așadar, în cazul săvârșirii unei infracțiuni de înșelăciune prin folosirea unui înscris oficial falsificat, se va reține un concurs de infracțiuni.

Răspunsul de la litera C este greșit, deoarece, potrivit art. 320 alin. (4) CP, în cazul infracțiunii de fals în înscrisuri oficiale tentativa se pedepsește. Va exista tentativă la această infracțiune atunci când făptuitorul a început acțiunea de contrafacere sau de alterare a înscrisului oficial, însă aceasta a fost întreruptă. Este mai greu de conceput tentativa perfectă sau terminată la această infracțiune. Dacă înscrisul este falsificat atât de grosolan încât este evident pentru orice persoană cu discernământ că nu este autentic, fapta va constitui o tentativă absolut improprie, care nu este sancționată.

| 285. Răspuns: A (primire în profesie – avocat definitiv, aprilie 2022)

Răspunsul de la litera B este greșit, deoarece infracțiunea de fals material în înscrisuri oficiale se reține în concurs cu infracțiunea de uz de fals atunci când falsificarea este urmată de folosirea înscrisului oficial falsificat în vederea producerii unei consecințe juridice ori de încredințare a lui spre folosire unei alte persoane. Doar în cazul infracțiunii de fals în înscrisuri sub semnătură privată este necesară folosirea înscrisului falsificat sau încredințarea lui altei persoane spre folosire, nu și în cazul infracțiunii de fals material în înscrisuri oficiale ori al falsului intelectual.

Pentru variantele de la literele A și C, a se vedea explicațiile de la întrebarea anterioară.

| 286. Răspuns: B, C (primire în profesie – avocat definitiv, aprilie 2022)

Răspunsul de la litera A este greșit, deoarece, în cazul folosirii unui înscris falsificat depus într-un dosar al instanței, în vederea obținerii unei hotărâri judecătorești, s-a apreciat că se reține doar infracțiunea de fals în înscrisuri sub semnătură privată ori uz de fals, nu și infracțiunea de înșelăciune (în formă consumată sau tentativă).

Răspunsul de la litera B este corect, deoarece infracțiunea de inducere în eroare a organelor judiciare, prevăzută de art. 268 alin. (2) CP, se referă doar la producerea sau ticluirea de probe nereale în scopul dovedirii existenței unei fapte prevăzute de legea penală sau săvârșirii acesteia de către o anumită persoană.

Răspunsul de la litera C este corect, deoarece chitanța care atestă încasarea onorariului avocațial este un înscris sub semnătură privată, întrucât nu emană de la un funcționar public, de la o autoritate sau instituție publică ori de la o persoană juridică ce administrează sau exploatează bunuri proprietate publică (art. 176 CP).

| 287. Răspuns: (grilă anulată) (primire în profesie – avocat stagiar, 2021)

Denumirea marginală a infracțiunii în actualul Cod penal este „Fals în înscrisuri sub semnătură privată”. Denumirea este relevantă, deoarece în cazul falsului în înscrisuri sub semnătură privată, spre deosebire de falsul în înscrisuri oficiale, sunt cuprinse în aceeași infracțiune atât activitatea specifică unui fals material (de contrafacere sau alterare), cât și cea specifică unui fals intelectual.

Răspunsul de la litera A este greșit, deoarece infracțiunea de fals în înscrisuri sub semnătură privată poate fi comisă doar cu intenție.

Răspunsul de la litera B este greșit, deoarece infracțiunea de fals în înscrisuri sub semnătură privată poate fi comisă și în cazul în care înscrisul este încredințat altei persoane spre folosire, nu doar prin folosirea înscrisului de către autorul falsificării.

Răspunsul de la litera C este greșit, deoarece falsul *material* poate fi săvârșit doar prin acțiuni de contrafacere sau alterare, nu și printr-o inacțiune. Prin omisiunea cu știință de a insera unele date sau împrejurări poate fi comis doar falsul intelectual. Deși

infracțiunea de fals în înscrisuri sub semnătură privată prevăzută de art. 322 CP conține și falsul intelectual, în enunțul grilei s-a făcut referire doar la falsul *material* în înscrisuri sub semnătură privată. Răspunsul ar fi fost corect dacă nu se făcea această precizare în enunțul grilei.

| 288. Răspuns: B (primire în profesie – avocat stagiar, august 2019)

Infracțiunea de fals material în înscrisuri sub semnătură privată, spre deosebire de infracțiunea de fals material în înscrisuri oficiale, cere drept condiție esențială pentru întregirea elementului material al infracțiunii ca înscrisul să fie folosit ori să fie încredințat unei persoane în vederea folosirii acestuia. Din acest motiv, falsificarea înscrisurilor sub semnătură privată urmată de folosirea acestora în vederea producerii de consecințe juridice constituie o singură infracțiune de fals în înscrisuri sub semnătură privată, iar nu două infracțiuni în concurs, respectiv de fals în înscrisuri sub semnătură privată și uz de fals.

Falsul în înscrisuri sub semnătură privată se poate comite și prin falsificarea acestuia cu prilejul completării lui, nu doar prin contrafacere sau alterare. Din acest motiv, răspunsul de la litera A este greșit, iar răspunsul de la litera B este corect.

Infracțiunea de fals în înscrisuri sub semnătură privată subzistă în prezenta cauză prin falsificarea facturilor și chitanțelor emise de o persoană privată și care constituie acte sub semnătură privată.

Se reține forma continuată a acestei infracțiuni deoarece făptuitorul a falsificat facturile și chitanțele în baza aceleiași rezoluții infracționale, chiar dacă le-a folosit în vederea producerii unor consecințe juridice față de trei persoane diferite. Din acest motiv, răspunsul de la litera C este greșit.

| 289. Răspuns: B (admitere INM și în magistratură, 2017)

Comisia de soluționare a contestațiilor a reținut următoarele: *Varianta de răspuns de la litera B este corectă. Enunțul speței cuprinde suficiente elemente de identificare a autorului chitanțelor falsificate în persoana celui care le folosește, respectiv avocatul, prin referirea, pe de o parte, la calitatea procesuală, aceea de inculpat, iar, pe de altă parte, prin indicarea obiectului material al infracțiunii, respectiv chitanțele cu titlu de onorariu avocat. Enunțul nu poate fi interpretat ca privind o altă persoană decât autorul falsului, tocmai pentru că niciuna dintre variantele de răspuns prezentate nu se referea la infracțiunea de uz de fals, posibilă exclusiv în situația în care cel care folosește înscrisul sub semnătură privată falsificat nu este și autorul falsului.*

Pe de altă parte, infracțiunea are caracter continuat, din datele speței rezultând condițiile care caracterizează unitatea legală de infracțiune: același autor, acte materiale aparținând aceleiași infracțiuni (art. 322 CP), interval de timp între actele materiale nici prea mare, nici prea mic (termenele de judecată), rezoluție infracțională unică (în vederea obținerii plății cheltuielilor de judecată).

Varianta de răspuns de la litera A nu este corectă. Între cel care se adresează justiției și instanța de judecată nu se stabilesc raporturi de natură patrimonială, specifice infracțiunii de înșelăciune; în consecință, în raport de datele speței, nu se poate vorbi despre o acțiune de inducere în eroare a organului judiciar, din moment ce rolul instanței este tocmai cel de stabilire a temeiniciei sau netemeiniciei unui demers judiciar, prin examinarea tuturor probelor administrate și a susținerilor părților.

Față de toate aceste explicații, rezultă cu claritate că singurul răspuns corect este cel de la litera B.

| 290. Răspuns: C (primire în profesie – avocat definitiv, martie 2019)

Chitanțele emise de un avocat reprezintă înscrisuri sub semnătură privată, iar completarea unor sume nereale în acestea, în scopul producerii de consecințe juridice, constituie infracțiunea de fals în înscrisuri sub semnătură privată. Chiar dacă procesul fusese pierdut de partea pe care a reprezentat-o făptuitorul, depunerea chitanțelor respective în fața instanței de judecată și solicitarea acordării cheltuielilor de judecată ar fi fost aptă, ipotetic, de producerea unor consecințe juridice. Aceste consecințe juridice nu trebuie să se și producă pentru consumarea infracțiunii de fals în înscrisuri sub semnătură privată, ci sunt suficiente existența scopului în momentul falsificării înscrisurilor și folosirea lor în vederea producerii de consecințe juridice. Din acest motiv, fapta săvârșită de inculpat este infracțiunea de fals în înscrisuri sub semnătură privată în formă consumată, iar nu tentativă la această infracțiune.

Sunt discuții în doctrină dacă se poate reține infracțiunea de înșelăciune în cazul în care este indusă în eroare instanța de judecată prin folosirea unor înscrisuri falsificate. Sunt opinii potrivit cărora nu se săvârșește infracțiunea de înșelăciune în acest caz, pentru că instanța nu poate constitui subiect pasiv al infracțiunii de înșelăciune și al acțiunii de inducere în eroare, după cum sunt și opiniile care susțin că în acest caz se poate reține infracțiunea de înșelăciune. Opinia majoritară conturată în practica judiciară recentă este aceea că nu se poate reține infracțiunea de înșelăciune în acest caz. Această din urmă opinie se bazează pe argumentul că instanța nu judecă procesul în baza încrederii pe care o are în reclamant sau pârât, ci în baza probelor administrate nemijlocit în proces și verificate prin discutarea lor în contradictoriu în ședința de judecată.

Din acest motiv, în speță răspunsul corect este cel de la litera C, iar răspunsurile de la literele A și B sunt greșite.

| 291. Răspuns: B (primire în profesie – avocat definitiv, 2018)

Infracțiunea săvârșită de inculpat în acest caz, prin prezentarea în fața notarului și declararea în mod mincinos a calității sale de proprietar asupra garsonierei vândute, determinându-l pe notar să încheie fără vinovăție contractul de vânzare-cumpărare, întrunește elementele constitutive ale infracțiunilor de fals în declarații și participație improprie la fals intelectual.